YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kuudes jaosto)
27 päivänä marraskuuta 2001 *

Asiassa C-208/99,

Portugalin tasavalta, asiamiehinään L. Fernandes, Â. Cortesão de Seiça Neves ja P. Fragão, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään A. M. Alves Vieira ja P. Oliver, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa osittain 4.3.1999 tehdyt komission päätökset C(1999) 543, C(1999) 544 ja C(1999) 545, joilla peruutettiin Belgravia L^{da}:lle, Floreurop — Produtos Florestais L^{da}:lle ja Ordinal —

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

Gestão de Investimentos L[da]:lle Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) ohjausosastosta myönnetyt tuet,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Macken sekä tuomarit N. Colneric, C. Gulmann, J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari) ja V. Skouris,

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: R. Grass,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

määräyksen

1 Portugalin tasavalta on 1.6.1999 yhteisöjen tuomioistuimeen jättämällään kanteella vaatinut EY 230 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan 4.3.1999 tehdyt komission päätökset C(1999) 543, C(1999) 544 ja C(1999) 545 (jäljempänä riidanalaiset päätökset), joilla peruutettiin Belgravia L[da]:lle, Floreurop — Produtos Florestais L[da]:lle ja Ordinal — Gestão de Investimentos L[da]:lle Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) ohjausosastosta myönnetyt tuet.

2 Portugalin tasavalta vaatii kanteessaan riidanalaisten päätösten kumoamista sen vuoksi, että päätökset on osoitettu kyseessä olevien yritysten lisäksi Portugalin tasavallalle.

Asiaa koskevat oikeussäännökset

Yhteisön oikeus

3 EY:n perustamissopimuksen 192 artiklassa (josta on tullut EY 256 artikla) säädetään seuraavaa:

"Neuvoston tai komission päätös, jossa määrätään maksuvelvollisuus muulle kuin valtiolle, on täytäntöönpanokelpoinen.

Täytäntöönpanoon sovelletaan sen valtion säännöksiä lainkäytöstä riita-asioissa, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu. Täytäntöönpanomääräyksen antaa, tutkimatta muuta kuin täytäntöönpanoasiakirjan oikeaperäisyyden, kansallinen viranomainen, jonka kunkin jäsenvaltion hallitus määrää tähän tehtävään ja josta se ilmoittaa komissiolle ja yhteisön tuomioistuimelle.

Kun nämä muodollisuudet on hakijan vaatimuksesta täytetty, tämä voi hakea täytäntöönpanoa kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattamalla asian suoraan toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.

Täytäntöönpanoa voidaan lykätä vain yhteisön tuomioistuimen päätöksellä. Kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan kuuluu kuitenkin tutkia, onko päätös pantu täytäntöön oikeassa järjestyksessä."

4 EMOTR:n tehtävät on määritelty rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa 24 päivänä kesäkuuta 1988 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2052/88 (EYVL L 185, s. 9) ja asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamista koskevista säännöksistä Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston osalta 19 päivänä joulukuuta 1988 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4256/88 (EYVL L 374, s. 25). Näitä asetuksia on muutettu rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään ja Euroopan investointipankin toiminnan sekä muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 2052/88 muuttamisesta 20 päivänä heinäkuuta 1993 annetulla asetuksella (ETY) N:o 2081/93 (EYVL L 193, s. 5) ja asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) ohjausosaston osalta annetun asetuksen (ETY) N:o 4256/88 muuttamisesta 20 päivänä heinäkuuta 1993 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2085/93 (EYVL L 193, s. 44). EMOTR:n ohjausosaston tuilla pyritään erityisesti vahvistamaan ja uudelleenorganisoimaan maatalouden rakenteita sekä uudistamaan maataloustuotantoa ja edistämään maataloudessa työskenteleville tarkoitettujen täydentävien toimintamuotojen kehittämistä.

5 Rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 2052/88 19 päivänä joulukuuta 1988 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 (EYVL L 374, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2082/93 (EYVL L 193, s. 20), rahoitusta koskevia määräyksiä koskevan VI osaston 23 ja 24 artiklassa on säännökset varainhoidon valvonnasta ja tukien vähentämisestä, pidättämisestä ja peruuttamisesta.

Kansallinen oikeus

6 Portugalissa annettiin 31.8.1988 laki (Diário da República, 1. sarja, nro 201, 31.8.1988) perustamissopimuksen 192 artiklan soveltamiseksi. Tässä laissa säädetään seuraavaa:

"1 §

Ulkoministeriö tarkistaa niiden asiakirjojen oikeaperäisyyden, joista käyvät ilmi Portugalissa täytäntöönpantavat päätökset, jotka on annettu Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja tiettyjä yhteisöjen toimielimiä koskevien sopimusten perusteella ja jotka ovat perustamissopimusten mukaisesti välittömästi täytäntöönpantavissa.

2 §

1. Edellisen pykälän mukaisesti tarkastetut ja oikeaperäisiksi havaitut asiakirjat toimitetaan oikeusministeriön välityksellä sen tuomiokunnan Tribunal da Relaçãolle, jossa vastaajalla on kotipaikka, ja tämän tuomioistuimen presidentti liittää täytäntöönpanomääräyksen — — .

— —

3 §

Täytäntöönpanoa koskevat säännökset ovat siviiliprosessilaissa, ja niissä osoitetaan edellä tarkoitetun tehtävän suorittamiseen alueellisesti toimivaltainen alioikeus."

Asian taustalla olevat tosiseikat

7 Komissio myönsi asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan nojalla 21.6.1993 tekemällään päätöksellä C(93) Ordinal — Gestão de Investimentos L[da] -nimiselle yritykselle tuen, jonka enimmäismäärä oli 710 160 ecua, rahoittaakseen pilotti- ja esittelyhanketta "kolmen Välimeren kasvin (fenkoli, sitruunamelissa ja persilja) hyötykäyttöä varten uuttamalla niistä eteerisiä öljyjä elintarviketeollisuudelle".

8 Komissio myönsi Belgravia L[da] -nimiselle yritykselle 26.11.1993 tekemällään päätöksellä C(93) 3403 vastaavan tyyppisen tuen, jonka enimmäismäärä oli 972 342 ecua, rahoittaakseen "merikaalin viljelyn aloittamista koskevaa esittelyhanketta".

9 Komissio myönsi Floreurop — Produtos Florestais L[da] -nimiselle yritykselle 13.9.1996 tekemällään päätöksellä nro C (96) 2211 vastaavan tyyppisen tuen, jonka enimmäismäärä oli 748 468 ecua, rahoittaakseen esittelyhanketta "maatalouden monimuotoisuuden edistämiseksi puunkasvatuksessa aloittamalla lääketeollisuutta varten tapahtuva tuotanto (tea tree oil)".

10 Komission virkamiehet olivat havainneet useita sääntöjenvastaisuuksia tukea saaneissa yrityksissä 26.5.—5.6.1997 suoritetuissa tarkastuksissa, joiden perusteella järjestettiin valmisteleva tapaaminen Portugalin varainvalvontaviranomaisten kanssa.

11 Näiden tarkastusten jälkeen komissio lähetti kullekin kyseessä olevalle yritykselle kirjeen, johon oli liitetty ehdotus päätökseksi peruuttaa myönnetty tuki ja jossa pyydettiin yrityksiä esittämään huomautuksensa. Portugalin viranomaisille toimitettiin jäljennös näistä kirjeistä sekä ilmoitus siitä, että viranomaisilla oli mahdollisuus esittää huomautuksensa.

12 Yritykset eivät esittäneet huomautuksia asetetussa määräajassa.

13 Portugalin viranomaiset katsoivat, ettei asiassa ollut sellaisia tosiseikkoja tai oikeudellisia seikkoja, jotka voisivat merkitä niille syntyvää vastuuta tai velvollisuutta, minkä vuoksi huomautusten esittäminen ei ollut välttämätöntä eikä tarpeellista. Komission suorittamien tarkastusten johdosta ne määräsivät kuitenkin suoritettavaksi erilaisia tarkastuksia, kuten näiden yritysten verotarkastuksen.

14 Komissio teki 4.3.1999 asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdan nojalla riidanalaiset päätökset, joilla se peruutti kyseisille kolmelle yritykselle myönnetyt tuet ja määräsi jo suoritetut summat palautettaviksi. Belgravia L^{da} ja Ordinal — Gestão de Investimentos L^{da} sekä tarvittaessa näiden yritysten veloista oikeudellisesti vastuussa olevat oikeushenkilöt velvoitettiin palauttamaan 680 640 euroa (ensin mainittu yritys) ja 710 160 euroa (jälkimmäinen yritys). Koska Floreurop — Produtos Florestais L^{da}:lle ei ollut vielä suoritettu mitään, sitä ei myöskään vaadittu palauttamaan mitään.

15 Näiden yritysten lisäksi riidanalaiset päätökset oli osoitettu myös Portugalin tasavallalle. Päätöksiä Portugalin viranomaisille tiedoksiannettaessa komissio vaati erillisellä ilmoituksella Portugalin ulkoministeriötä liittämään täytäntöönpanomääräyksen kyseisiin asiakirjoihin ja palauttamaan komissiolle täytäntöönpanomääräyksellä varustetut kappaleet.

Kanne

16 Portugalin tasavalta vaatii kanteessaan riidanalaisten päätösten kumoamista sen vuoksi, että päätökset on osoitettu kyseessä olevien yritysten lisäksi Portugalin tasavallalle.

17 Portugalin hallitus vetoaa kanteessaan kahteen perusteeseen. Se katsoo, että päätöstä siitä, kenelle päätökset on osoitettu, ei ollut riittävästi perusteltu ja oli loukattu näin EY:n perustamissopimuksen 190 artiklaa (josta on tullut EY 253 artikla). Tämän lisäksi se katsoo, että asetuksen N:o 4253/88 23 artiklan 1 kohdan kolmatta alakohtaa ja 24 artiklaa on rikottu, koska päätösten osoittaminen Portugalin tasavallalle on ristiriidassa sen kanssa, ettei sillä ole minkäänlaista vastuuta kyseisten tukien perusteella suoritettujen summien palauttamisen osalta siitä syystä, että kyseessä oleva rahoitus ja sen valvonta kuuluvat yksinomaan komissiolle. Se lisää tähän, että Portugalin tasavallalle perustamissopimuksen 192 artiklan nojalla kuuluva velvollisuus varustaa täytäntöönpanomääräyksellä riidanalaiset päätökset on täysin riippumaton siitä, että kyseiset päätökset on osoitettu sille.

18 Portugalin hallitus vetoaa lisäksi siihen, ettei Portugalin tasavallan tarvitse EY 230 artiklan nojalla ja etuoikeutetun kantaja-asemansa vuoksi esittää näyttöä intressistään nostaa kumoamiskanne ja että esillä olevassa asiassa se riitauttaa toimet, jotka on muodollisesti osoitettu sille.

Tutkittavaksi ottaminen

19 Vetoamatta muodollisesti työjärjestyksen 91 artiklan perusteella mihinkään oikeudenkäyntimenettelylliseen seikkaan tai asettamatta kyseenalaiseksi Portugalin tasavallan etuoikeutettua asemaa kantajana, komissio katsoo, ettei asiassa voida olla varmoja Portugalin tasavallan asiavaltuudesta tai oikeudenkäyntiintressistä, ja katsoo tällä perusteella ensisijaisesti, että kanne ei täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä. Riidanalaisilla päätöksillä pitäisi komission mukaan olla Portugalin tasavaltaan kohdistuvia oikeusvaikutuksia, jotta voitaisiin tutkia Portugalin tasavallan vaatimus saada kumotuksi se, että kyseiset päätökset on osoitettu sille.

20 Komissio esittää pääasiaa koskevissa väitteissään, ettei tästä kuitenkaan ole kysymys. Se on yhtä mieltä Portugalin hallituksen kanssa siitä, että kyseessä oleva rahoitus ja sen valvonta on yksinomaan komission vastuulla ilman, että jäsenvaltio voitaisiin saattaa vastuuseen tässä yhteydessä. Koska Portugalin hallitus itsekin katsoo, ettei asetuksen N:o 4253/88 23 ja 24 artiklassa sille aseteta minkäänlaisia velvollisuuksia, ei sillä komission mukaan ole minkäänlaista intressiä nostaa kannetta. Se, että päätökset osoitettiin Portugalin tasavallalle, johtuu komission mukaan käytännön syistä, kun otetaan huomioon se, että riidanalaiset päätökset on varustettava täytäntöönpanomääräyksellä ja Portugalin viranomaisille tiedotettava siitä, millä tavoin asia, jota ne ovat aiemmin seuranneet "sivustakatsojina", etenee. Päätösten osoittaminen sille ei siis komission mukaan ole millään tavoin ristiriidassa asetuksen N:o 4253/88 23 ja 24 artiklan kanssa.

21 Työjärjestyksen 92 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jos yhteisöjen tuomioistuin ei selvästi ole toimivaltainen ratkaisemaan kannetta tai jos kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat, yhteisöjen tuomioistuin voi jatkamatta asian käsittelyä ratkaista asian perustellulla määräyksellä julkisasiamiestä kuultuaan.

22 On totta, että EY 230 artiklassa erotetaan selvästi toisistaan toisaalta yhteisön toimielinten ja jäsenvaltioiden oikeus ja toisaalta luonnollisten ja oikeushenkilöiden oikeus nostaa kumoamiskanne. Tämän artiklan toisessa kohdassa

määrätään jäsenvaltioiden oikeudesta riitauttaa kumoamiskanteella komission päätösten laillisuus, ilman että tämän oikeuden käyttäminen edellyttäisi erityisen asiavaltuuden osoittamista (ks. vastaavasti mm. asia 131/86, Yhdistynyt kuningaskunta v. neuvosto, tuomio 23.2.1988, Kok. 1988, s. 905, 6 kohta).

23 Jäsenvaltion ei siis tarvitse esittää näyttöä siitä, että komission toimella, jonka se riitauttaa, on siihen kohdistuvia oikeudellisia vaikutuksia, jotta jäsenvaltion kanne voitaisiin ottaa tutkittavaksi.

24 Komission toimi voi kuitenkin olla kumoamiskanteen kohteena ainoastaan, jos toimella on tarkoitus saada aikaan oikeusvaikutuksia (asia 114/86, Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio, tuomio 27.9.1988, Kok. 1988, s. 5289, 12 kohta; asia C-57/95, Ranska v. komissio, tuomio 20.3.1997, Kok. 1997, s. I-1627, 7 kohta ja asia C-443/97, Espanja v. komissio, tuomio 6.4.2000, Kok. 2000, s. I-2415, 27 ja 28 kohta), vaikka — silloin kun jäsenvaltio aikoo nostaa tällaisen kanteen — nämä oikeusvaikutukset eivät kohdistukaan juuri tähän jäsenvaltioon.

25 Esillä olevassa asiassa Portugalin tasavalta on vaatinut riidanalaisten päätösten kumoamista ainoastaan siltä osin kuin ne on osoitettu Portugalin tasavallalle. Sillä, kenelle päätös on osoitettu, ei kuitenkaan ole minkäänlaista itsenäistä oikeusvaikutusta.

26 Portugalin tasavallan velvollisuudet, jotka koskevat riidanalaisten päätösten täytäntöönpanoa ja asiakirjojen varustamista täytäntöönpanomääräyksin, perustuvat suoraan perustamissopimuksen 192 artiklaan, eikä niiden olemassaolo edellytä sitä, että nämä päätökset olisi osoitettu Portugalin tasavallalle. Mainittakoon tässä yhteydessä, että komission päätöksiä, joissa määrätään maksuvelvollisuus muulle kuin jäsenvaltiolle, kuten päätöksiä, joissa määrätään sakkoja kilpailusääntöjen nojalla, ei osoiteta jäsenvaltiolle, jonka alueelle nämä

muut tahot ovat sijoittautuneet. Esillä olevassa asiassa komissio on vaatinut erillisellä ilmoituksella Portugalin viranomaisia antamaan täytäntöönpanomääräyksen, ja näillä viranomaisilla on ollut mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn etenemisestä ilman, että riidanalaisia päätöksiä olisi tarvinnut osoittaa nimenomaisesti Portugalin tasavallalle.

27 Ilman, että tarvitsisi lausua siitä, onko Portugalin tasavallalle syntynyt vastuu tai onko sillä velvollisuuksia esillä olevassa asiassa asetuksen N:o 4253/88 23 ja 24 artiklan nojalla, voidaan todeta, että riidanalaiset päätökset eivät koske tätä kysymystä ja että jos komissio pyrkii luomaan tällaisen vastuun tai tällaisia velvollisuuksia, sen on tehtävä se muilla päätöksillä, jotka on osoitettava Portugalin tasavallalle.

28 Riidanalaisten päätösten osoittaminen Portugalin hallitukselle on siis turhaa, eikä sillä ole itsenäisiä oikeusvaikutuksia. Näin ollen on todettava, että tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttuminen on ilmeistä.

Oikeudenkäyntikulut

29 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Työjärjestyksen 69 artiklan 3 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi kuitenkin silloin, kun asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai kun siihen on muutoin erityisiä syitä, määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

30 Esillä olevassa asiassa Portugalin tasavalta on nostanut kanteen sen vuoksi, että riidanalaiset päätökset on tarpeettomasti osoitettu sille, josta on voinut aiheutua se, että se on ymmärtänyt väärin päätöksen osoittamisen merkityksen. Näin ollen kumpikin osapuoli on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on määrännyt seuraavaa:

1) **Kanne jätetään tutkimatta, koska sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat.**

2) **Kumpikin osapuoli velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Annettiin Luxemburgissa 27 päivänä marraskuuta 2001.

R. Grass

kirjaaja

F. Macken

kuudennen jaoston puheenjohtaja